

Deelstromen in zuivel: kiembijeenkomst 5 juli 2006 te Arnhem

Alfons Beldman, Bram Prins, Gerben Doornewaard

Onder tropische omstandigheden kwam op 5 juli in Arnhem een groep melkveehouders en andere geïnteresseerden bijeen om van gedachten te wisselen over deelstromen in de zuivel. Het werd een positieve en inspirerende bijeenkomst, waarbij kansen voor vervolgacties duidelijk aanwezig waren.

Aanleiding en programma

Eind april is op de website van Verantwoorde Veehouderij een oproep geplaatst aan veehouders en andere geïnteresseerden om zich aan te melden als men belangstelling had voor de ontwikkeling van deelstromen in de zuivel. Deze oproep werd door diverse media overgenomen en had daarmee een behoorlijk groot bereik. In totaal werden ongeveer 20 serieuze reacties ontvangen. Op 5 juli kwamen 16 personen bij elkaar. In de bijeenkomst kwamen verschillende onderwerpen aan bod. Na de kennismakingsronde (Mijn melk is meer waard omdat ....) zag het programma in hoofdlijnen er als volgt uit:

1. Aanleiding van het project (drie systemen van Animal in Balance leveren alle drie een eigen deelstroom melk);
2. Bespreking ideeën van deelnemers;
3. Voorbeelden deelstromen uit andere landen en sectoren;
4. Ideeën clusteren, inbreng ketentheorie en (kennis-)vragen formuleren;
5. Evaluatie en mogelijke vervolgspraken.

Ideeën deelnemers

Met de deelnemers is afgesproken dat de ideeën die leven niet in detail en met naam en toenaam worden gepubliceerd. Overigens verschilde het stadium van de ideeën onderling behoorlijk. In sommige gevallen was het al erg concreet en was men al aan de slag met de uitvoering. In andere gevallen werd deze bijeenkomst gebruikt als een eerste toetsing van een mogelijk idee. Na clustering ontstonden er drie mogelijkheden voor deelstromen:

1. Melkcomponenten: deze groep ziet specifieke mogelijkheden om melk met specifieke productkenmerken te produceren. Het meest bekende voorbeeld hiervan is CLA's, maar vanuit de groep kwamen ook andere onderscheidende productkenmerken naar voren.
2. Vermarkten van beleving: de melk wordt in een specifieke regio of op een specifieke manier geproduceerd. Het product wordt niet gekenmerkt door een andere samenstelling (is in ieder geval niet primair onderscheidend).
3. Duurzamere melk ('derde stroom' tussen biologisch en gangbaar).
Verschillende groepen ondernemers zijn aan de slag met de verduurzaming van de productie. Vanuit een 'fair-trade' gedachte zou deze inspanning beloond moeten worden. Hoe kun je dit realiseren?

Kennis en vragen

Om de discussie te structureren en patronen te kunnen herkennen zijn tijdens de dag ook brokjes kennis ingebracht en voorbeelden van 'deelstromen' uit andere landen of andere sectoren.

- De ontwikkeling richting deelstromen lijkt een logische volgende stap die in veel andere sectoren ook zichtbaar is. Het begint met een grondstoflijn die wordt verwerkt tot een eindproduct, de vervolgstap is één grondstoflijn die tot diverse eindproducten wordt verwerkt. De volgende stap in de 'evolutie' is onderscheidende grondstoflijnen die worden verwerkt tot een grote diversiteit eindproducten.
- Ketenaspecten: verschillende aspecten kunnen en moeten worden beschouwd bij het opzetten van een keten:
  - o Content (inhoud): Wat produceer je? Waarin ben je onderscheidend? Wat is de ketenstrategie? Wie zijn de partners?
  - o Proces: vertrouwen, elkaar iets gunnen, dynamiek.
  - o Context (omgeving): o.a. markt, huidige instituties.
- Praktijkvoorbeelden:
  - o A2 melk uit Nieuw Zeeland en Australië;
  - o Jörgen Hemme uit Duitsland, verwerkt zelf zuivel en bezorgt dit huis aan huis;
  - o Hoeksche Waard Chips: 3 samenwerkende akkerbouwers die aardappels verwerken tot chips en zelf afzet regelen.
- Nog meer vragen: de dag eindigde met veel vragen. Vragen die met inhoud te maken hebben (b.v. welke onderscheidende productkenmerken zijn relevant?) en vragen die met het proces te maken hebben (Waar begin ik? Met wie moet ik in gesprek?).

Vervolg

Met de aanwezigen bij de bijeenkomst gaan we kijken of er behoefte is aan vervolgtrajecten, misschien met individuele ideeën of misschien gezamenlijk in nieuwe netwerken. Vanuit de groep gaf een aantal mensen wel aan echt aan de slag te willen en concrete stappen te willen nemen. Anderen gaven naar aanleiding van de discussie aan dat het toch allemaal wat ingewikkelder was dan men vooraf had verwacht en dat men voorlopig van vervolgstappen in deze richting afziet. Ook dat is echter een concreet resultaat van deze inspirerende dag.